

Lord Greystone

— og drengetroen

Tarzan er vendt tilbage. Hans Jørgen Vodsgård trodsede uvejret for at tage imod ham, da han, i skikkelse af lord Greystone, arriverede til den Århusianske storby-jungle.

AF HANS JØRGEN
VODSGÅRD

EFTERHÅNDEN havde jeg gennemlæst alle drengebo-gerne inde i det lune landsbybibliotek, en tidligere lille-skole, og var tvunget over i voksenalafdelings grå tilbud. Mens efterårsregnen udenfor i skumringen trommede mod ru-derne klagede jeg min nød til bibliotekaren, gamle overlærer Nielsen, der var gået på pension efter oprettelsen af den nye centralskole.

Da skete det. Han førte mig brummende ind i hans private fløj af den nedlagte skolebygning og — du milde himmel — forærede mig de to første bind af Tarzanserien: Tarzan abernes konge og Tarzan vender tilbage. Bøger der, som han sagde, havde været hans nu voksne og bortrejste søns kæreste læsning.

Så var det hjemad mod gården, bøjet over styret og stående i pedalerne mod den stride regn og blæst. Ned på divanen og igang. Tordenvejrets tiltagen og endelig afbrydelse af lyset blev overvundet af et par stearinlys, og hverken mine storebrøders larmen med Radio Luxemburg, Lassies loppejagt i fodenden eller mors formaninger om, at læsning i dårligt lys

Myte og film

ødelagde øjnene, fik bremsset læselysten. Paw og Junglebogen var vand ved siden af. Første bind blev slugt den aften og de fleste af seriens 24 bind læst gennem ihærdig byt-tevirksomhed med mine andre klenodier, som Den sidste mohikaner. De glemte hestes ø, den sorte hingst, Børnene fra Nybyggerskoven, Naturen kalder og hvad de nu hed.

Næste sommer ebbede denne interesse ud. Robinsonalderens særlige renfærdighed, naturromantik og uegennyttige tro på det godes sejr over den griske, smålige og selviske voksne verdens mennesker blev afløst af pubertetens nye verden. Eva'erne var kommet ind i paradiset og stemmerne fra grillbarens slanger overdøvede Flammes vrinsken. Tarzans og mine veje skiltes og jeg svigtede Fredag.

Den splittede mand

Her en regnfyldt og forblæst blå oktoberaften mødte jeg ham så igen. Som tilflugt fra en tiltagende spleen havde jeg fra lejligheden gennem storbyens våde asfalt søgt ind i biografens mørke skod for at se ham i en ny rolle i »Greystone — beretningen om Tarzan, abernes konge«. Det blev en rørende oplevelse.

Beretningen er her drejet til en civilisationskritisk myte om den moderne mands splittelse og hjemlshed. En rejse i brudfyldte indre usamtigheder med en Tarzan splittet mellem hans enkle og sammenhængende liv i junglens kultur, præget af nærhed, overskuelighed og livsfylde og hans liv som lord Greystone i imperialismens storhedstid.

Tarzan som den vilde, bløde mand, der i spontan sanselighed er tæt på latter, gråd og forløsningsskrig, men langt fra fornuftsmæssige stødpuder mod en bristet virkelighed. En følsom uspoleret natursjæl, der er hjemme i sin krop, men hjemløs i civilisationen. En ny udgave af Dostojevskis »Idioten«.

En splittelse Tarzan momentvis kan lindre igennem forholdet til Jane, hvor han genoplever noget af den tidligere tæthed og samhørighed. Men kærligheden kan ikke hele såret, og det ender med at han som nederlagets mand søger tilbage til fortidens urskov.

dens ekstreme konsekvens. Lord Greystone var så dybt ramt af civilisationssyg identitetsløshed, at han ikke evnede at arbejde med modsætningerne og give dem en fremadrettet og

Modernitetssyge bekendelser

Filmen bevægede mig især ved, i det små, at minde om afstanden fra min barndoms afsikrede, faste og overskuelige meningsammenhæng til mit voksenalvsnuværende betingelser. Mindede mig om en bevægelse, ikke fra Camerouns urskovskultur til den sene engelske victoriatid, men fra et fynsk landmilieu til den århusianske minime-tropol. En rejse i det indre landskab med afklædning og illusionstab, fra romantisk konservatisme til modernismens værdisammenbrud.

Et sted, hvor Gud og hans verdslige følgesvende er døde og selv den store socialistiske utopi om historiens Mål er faldet. En verden fyldt med meninger, men uden Mening, fyldt med ord og billeder, men uden Ordet til vejledning.

En væren, hvor det selvfølge-lige og stabile er blevet flygtige størrelser.

Som et troldespejl viste film-en den moderne rodlshed og

udadvendt bevægelsesform. Han kunne og ville ikke tage de moderne vilkår på sig. I stedet forsøgte han at flygte tilbage, nægtede at blive voksen.

Rådvidheden endte i handlingslammelse overfor de nye sociale udfordringer. Al energi blev brugt på hans egen private overlevelse. Det eneste spørgsmål for ham blev, hvordan han selv, uafhængigt af det omgivende samfunds skæbne, kunne redde sit eget skind. Lord Greystone gav op og søgte som eskapist bekræftelse i abegruppens jungleterapi. Vendte det hele ryggen og søgte tilbage til barndommens urskov for at blive hel og genfinde den tabte mening. Et håbløst projekt.

Drengetroen og den forvoksede nihilisme

Filmens Tarzan tabte som Lord Greystone og satte derved tabet

af min drengetids Tarzan i relief, og her tænker jeg ikke på Weissmüllers kødfulde udgave, som jeg først senere stiftede bekendtskab med. Han var på mange måder endnu længere ude. En retarderet klumpedumpe, hvis største fornøjelse var at plukke blomster til Jane og grynte me Tarzan, you Jane. Weissmüller havde tydeligt ikke noget at gøre i en voksen civiliseret verden, hvilket Jane vidste og tog konsekvensen af ved at flytte ud til ham. Han var en atavisme, der som et tragisk offer for hans egen myte endte splittet ad på et sindsygehospital med de store abers sejrsskrig som hans sidste lyd.

Nej, min drengetids Tarzan var hverken som Weissmüller eller som den nye lord Greystoke plaget af splittelse. Tværtimod. Handlekraftig, frygtløs og uegennyttigt svang han sig fra lianer til kamp, kastede sig fra flyvemaskiner til død, når svage kvinder, børn og Retfærdigheden var truet.

Det havde selvfølgelig ikke meget med Virkeligheden at gøre, men ikke desto mindre er disse historier jo blevet en del af vores indre virkelighed. Selvom ens selvbevidsthed har forladt dem, lever de stadig deres eget liv i bevidsthedens dybere lag, som et af de punkter, der ømmer sig ved værdiernes sammenbrud. Dybt inde ligger disse sedimenter fra robinsontidens idealer og smerter over de uindfrie håb og kræver tro på trods af al modernisme. »Værdifulde« punkter, der rummer en følelsesfuld livstro, som kæmper mod at illusionstabet ender som et eksistentielt spleen, at den reflekterede skepsis fører til gold ligeegyldighed.

På den led kan den gemte drengetro, fra tiden før der blev spist af kundskabens træ og tvivlen sået, være et værn mod at ens forvoksede værdirelativisme skejer ud i nihilismen. Ikke fordi det er særligt meningsfyldt, men det er med til at holde liv i meningssætningen. Gamle Tarzan og co er som en skjult reserve af livskraft god at have med sig, når engagementet savner næring og håbet er tæret ude i den store Forestilling. Gad forevrigt vide, hvordan Fredag har det? □

Teknikkens og glødens teater

Odin Teatret blev oprettet for 20 år siden; det blev fejret i Holstebro med bl. a. Dario Fo, prisoverrækkelse ved Heinrich Böll og opførelse af Odin Teatrets egne stykker.

politisk revy drog mod vest for i en samtale med lederen og stifteren, Eugenio Barba og forretningsføreren gennem 14 år, Leif Bech, at høre mere om Danmarks første og Nordens ældste gruppeteater.

Af CARSTEN JENSEN

DET HELE begyndte i Oslo, hvor italieneren Eugenio Barba sammen med 11 andre »afviste« teaterinteresserede startede Odin Teatret. Det undrende Norge kendte ikke sin besøgestid, og blot en måned efter premieren på den første forestilling — »Fuglelskerne« af Jens Bjørneboe — drog gruppen til Århus. Heller ikke her var det offentlige opmærksomhed og navnlig støtte stor overfor den norske gruppe, men til gengæld tilbød Holste-

bro kommune sig som vært. Og dette initiativ tilbage i 1966 har siden fungeret — med Barbas ord — som et harmonisk ægte-skab.

Det tredje teater

I en snak med lederen af Odin Teatret, Eugenio Barba, forsøgte revyen at få præciseret det unikke ved OT, hvad der gør

lingerne som værende »udenfor historien«, »uden mening for arbejderklassen« etc. og har ud-talt, at det som journalister og kritikere skriver, ofte er fantasi fuld og fantasiløs løgn om teatret!

Barba fremhæver, at OT stadig har en specifik teatertradition at videreføre — også som hørende til gruppen af Det Tredje Teater, defineret som en teaterform, der eksisterer i udkan-ten af kulturcentrene og i mod-sætning til det etablerede teater (Første T.) og det eksperimentelle (Andet T.) 3. Teaterfolk er ifølge Barba karakteriseret ved *monarker uden traditionelle mennesker uden traditionelle teateruddannelser, som alligevel arbejder med teatererfaringer og hård træning og selv-kæmper for at finde et publikum. Og OTs tilhørsforhold her til er usvækket, trods bred aner-kendelse og finanslov-institu-tionalisering, siger Barba.*

Teater interview

det så forskelligt — som det faktisk er tilfældet — fra andre danske gruppeteatre. For nogle år siden udtalte Barba, at OT primært spiller for at få (af)dækket egne eksistentielle behov — og dernæst for at formidle en eventuel effekt til publikum. Han har stadig dette kontroversielle synspunkt og mener, at alle de velmenende politiske (teater)grupper er forsvundet, fordi de kun har villet tilfredsstille publikum og ikke sig selv. De har ikke som OT været i stand til at opbygge et rum og placere sig i samfundets bevidsthed.

Det er bl. a. på den baggrund, Barba afviser kritik af forestil-

Teknik og sjæl

Barba bruger under samtalen mange metaforer for at beskrive det irrationelle moment, der konstituerer Odin Teatret.

Han ser forskellen mellem OT og andre gruppeteatre som et spørgsmål om opnået dygtighed — resultatet af en lang proces, arbejds- og erfaringsmæssigt. Mange grupper mangler den årelange erfaring, det tætte og hårde arbejde med de samme